

In memoriam

Проф. д-р Владимир Пенчев (1927-1994 г.): един недочакан юбилей, свързан с нефтохимията

Проф. Владимир Пенчев е изтъкнат представител на първото поколение нефтохимици в нашата страна, посветило целия свой професионален и житейски път на създаването и развитието на нефтохимията у нас и на подготовката на кадри за нея. На 20 април тази година той щеше да навърши 80 години,

което е повод да разлистим няколко страници от неговата богата творческа биография.

През 1952 г. Владимир Пенчев завършва специалността „Горива“ на Харковския политехнически институт, а през 1957 г. защитава докторска дисертация в Московския нефтен институт, посветена на тежките остатъци в българския нефт от Тюленовското находище. През същата година той участва в колектива от специалисти, изготвили предложението за изграждане на Нефтокомбината в гр. Бургас и е един от инициаторите за създаване на нефтохимическата промишленост у нас. От 1960 г. до последните дни на живота си (1994 г.) той работи в Института по органична химия при БАН като старши научен сътрудник II степен (1964 г.) и професор (1985 г.). Той е основател и ръководител на лабораторията „Зеолитен катализ“ (от 1977 г. лаборатория „Нефтохимични реакции и процеси“).

Паралелно с интензивната си научноизследователска дейност (над 150 публикации, 1 монография, 15 патента и 5 внедрени разработки) проф. Вл. Пенчев посвещава много години и на обучението на кадри в областта на нефтохимията (първоначално във ВХТИ, София, сега ХТМУ, а след това във ВХТИ, Бургас, сега Университет „Проф. д-р Асен Златаров“). Той има неограничени заслуги не само като учен, но и като консултант, член на научно-техническите съвети на Института по нефтопреработка и нефтохимия при „Нефтохим“, Бургас, и на БРВ при „Нефтохимически комбинат“, Плевен. Проф. Вл. Пен-

чев работи много активно и като председател на дружеството на нефтохимиците към Съюза на химиците в България и е председател на УСК на БАН. За своята научна и обществена дейност той е отличен с различни ордени и медали – орден „Кирил и Методий“ I ст., „Орден на труда“, златен медали „100 години БАН“ и „1300 години България“, значка „За отличие на БАН“ и др.

Владимир Пенчев е основател на изследванията по зеолитен катализ у нас. В тази нова научна област е и дисертацията му за научната степен „Доктор на науките“, свързана с изучаване и регулиране на бифункционалните свойства на зеолитни катализатори, модифицирани с преходни метали. Резултатите от тези изследвания получават заслужено признание у нас и в чужбина и трасират пътя за разработването на два зеолитни катализатора за нуждите на нефтохимията. Единият от тях – катализаторът за изомеризация на нормални парафини (контакт 8851), през 1978 г. е успешно внедрен в заводите „Лойна“ в Германия.

Големите успехи на лабораторията „Зеолитен катализ“ при ИОХ БАН несъмнено се дължат на компетентното ръководство на проф. Вл. Пенчев. Като ръководител той умело съчетава качествата и научните интереси на сътрудниците си, предоставяйки им същевременно голяма свобода при провеждане на изследванията. Безспорна е неговата роля и за тяхното научно израстване (9 успешно защитени докторски дисертации и 4 хабилитации). Много от неговите ученици остават верни и сега на зеолитния катализ, тази увлекателна област на науката, за избора на която те му дължат своята признателност. „Зеолитите заслужават да бъдат обичани“ – тези думи на проф. Вл. Пенчев издържаха сериозната проверка на времето. Нещо повече, много от идеите, възникнали при изучаването на молекулноситовите свойства на зеолитите и на финодисперсните метални частици, формирани в зеолитните кухни, са отново шлагер в науката. Бурното развитие на методите за синтез на нови материали в края на 90-те години на миналия век доведе до получаването на мезопорестите силикатни и алумосиликатни молекулни сита с подредена структура,

които са достойни приемници на зеолитите, както за създаване на хетерогенни катализатори за нефтохимията, така и за формиране на наноразмерни метал/метал-оксидни частици за нуждите на катализа и нанотехнологиите. За голямо съжаление проф. Вл. Пенчев не можа да бъде свидетел на тези нови материали със зададена структура и архитектура на порите, но без съмнение би бил много доволен да види претворяването на много и от своите идеи и научни мечти в реалност.

Нека днес ние – неговите ученици и последователи, да си спомним с признателност за проф. Вл. Пенчев, за неговата всеотдайност към хората, за увлечението му към зеолитната химия, което той успя трайно да запали у нас, и за любовта към науката – любов, която гори само в тези, родени за нея.

Хр. Минчев